

Głoska S- JAK UTRWALIĆ PRAWIDŁOWĄ ARTYKULACJĘ

Powinna się pojawić do 3 r. życia.

Układ narządów artykulacyjnych podczas wybrzmiewania głosek szeregu syczącego:

- Język spoczywa na dnie jamy ustnej, jego czubek lekko przylega do dolnych ząbków, a boki są lekko uniesione (język tworzy rynienkę).
- Wargi są rozciągnięte, jak podczas wybrzmiewania [i].
- Zęby są delikatnie złączone

Kiedy do logopedy? np.

- dziecko po 3 r. ż zmiękcza wyrazy;
- dziecko deformuje głoski syczące;
- kiedy pomija w wyrazie głoski syczące lub zastępuje je innymi głoskami;
- podczas realizacji głosek syczących dziecko wkłada język między zęby lub przesuwając go w bok wysuwając między zęby trzonowe;
- głoski zastępowane są przez szmer wytwarzany w krtani;

- głoski charakteryzują się ostrym, świszczącym brzmieniem.

Przyczyny nieprawidłowej realizacji głosek syczących np.:

- niska sprawność narządów artykulacyjnych;
- nieprawidłowe napięcie mięśniowe;
- nieprawidłowa budowa narządów artykulacyjnych;
- wady zgryzu;
- rozszczep podniebienia;
- upośledzenie słuchu w zakresie tonów wysokich, obniżenie słyszalności;
- przewlekłe, nawracające choroby górnych dróg oddechowych;
- naśladowanie nieprawidłowych wzorców otoczenia;
- zbyt długie karmienie dziecka przez smoczek.

Ćwiczenia oddechowe np.:

- ✓ dmuchanie na papierowe ozdoby zawieszane na nitkach;
- ✓ dmuchanie na wiatraczki;
- ✓ zdmuchiwanie kulek papieru/waty z ręki;

- ✓ wydmuchiwanie baniek mydlanych;
- ✓ dmuchanie na papierowe kulki po wyznaczonej;
- ✓ przedmuchiwanie piłeczki pingpongowej do osoby siedzącej na przeciwko;
- ✓ nadmuchiwanie balonów;
- ✓ gwizdanie;
- ✓ zdmuchiwanie lekkiego przedmiotu z ręki, np. piórka, kłębka waty, papierowej kulki;
- ✓ rozdmuchiwanie: chrupek, ryżu, kaszy, pociętej gąbki lub kawałków styropianu;
- ✓ gra na instrumentach muzycznych: organkach, gwizdku;
- ✓ dmuchanie na piórko, aby unosiło się w powietrzu;
- ✓ dmuchanie na płomień świecy;
- ✓ dmuchanie przez rurkę do wody, tak aby tworzyły się pęcherzyki powietrza;
- ✓ dmuchanie na papierowe łódki pływające w misce z wodą;
- ✓ rozdmuchiwanie plamki farby na kartce papieru.

Ćwiczenia usprawniające motorykę narządów artykulacyjnych w przypadku szeregu syczącego:

1. Ćwiczenia usprawniające motorykę języka np.:

- ✓ żucie brzegów języka;
- ✓ liczenie językiem dolnych zębów;
- ✓ dotykanie językiem dolnych zębów od prawej do lewej i odwrotnie;
- ✓ mycie językiem dolnych zębów;
- ✓ zlizywanie dżemu lub miodu z dolnych zębów;
- ✓ dotykanie językiem nitki dentystycznej zaczepionej o dolne jedyńki.

2. Ćwiczenia usprawniające wargi- mięsień okrężny ust:

- ✓ wybrzmiewanie [i];
- ✓ szeroki uśmiech;
- ✓ uśmiech z pokazywaniem zębów i powrót do pozycji neutralnej;
- ✓ cmokanie, posyłanie całusków;
- ✓ wypowiedanie samogłosek I oraz U na zmianę;

- ✓ wysuwanie zaokrąglonych warg do przodu-ryjek świnki;
- ✓ naśladowanie rybki- wysuwanie warg do przodu, a następnie naprzemienne ich otwieranie i zamykanie;
- ✓ obejmowanie ustami słomki;
- ✓ naśladowanie odgłosów: mu, kuku, hu, plum, puk, buch, tupu;
- ✓ gra na instrumentach np. trąbce z szerokim ustnikiem.

UTRWALANIE GŁOSKI S

1. SŁUCH FONEMOWY np.:

- Słuchowe różnicowanie głoski s i ś
- Sygnalizowanie, poprzez (np. podniesienie ręki do góry, klaśnięcie, tupnięcie) momentu usłyszenia [s].
- Dziecko sygnalizuje kiedy usłyszy wyraz z głoską s.

2. SYLABY np.:

SA SO SU SE SY
AS OS US ES YS
ASA OSO USU ESE YSY

SPA- SPO- SPU- SPE- SPY

3. WYRAZY- głoska na początku, na końcu, w środku wyrazu i w zbitce spółgłoskowej np.:

sad, sałata, sanki, sandały, sąd, sowa, sok, sokół, sobota, sopol, sól, sukienka, suma, sum, sen, ser, seler, sekunda, syk, syn, syrena, syndyk, kasa, kosa, misy
syn, syndyk, sypialnia
fasada, klasa, masa, kasa, osa, kosa, boso, wesele, łysy, pisak, piasek, rosa, miska, masło,
las, bas, pas, kwas, hałas, gaz, nos, los, kos, kłos, głos, włos, kaktus, bambus, autobus, owies, pies, magnes, długopis, adres, tygrys, sklep, skok, słowo, smak, snopek, spinka, sroka, ssak, staw, asfalt, blask, kiosk, chustka, beksa, taksówka, majster, pstryk, kleks, klops, sos, stos, sosna

4. POŁĄCZENIA WYRAZOWE np.:

słodki sok, spokojny sen, samochód osobowy, wąskie spodnie, doskonały słuch,

wiosenna sałata, sosnowa deska

5. ZDANIA I WIERSZYKI np.:

To jest as. Las jest gęsty. Na wiosnę pod lasem rosną sasanki. Jaskółka karmi swoje pisklęta. Włosy są spięte spinką. Sara ma sukienkę w niebieskie paski. Klasa słucha wesołej piosenki.

„Sa jak sałata”

Sa sa sa, se se se
pani powtarza wciąż:
sa sałta,
se sekunda,
sy syrena,
so sobota,
su sukienka,
su sukienka.
dalej słyszę znów:
asa klasa
ese wesel,
ysy łusy,
oso boso,
usy kusy
a na koniec jeszcze raz:
as bas,
es stres,
ys zgryz,
os włos,
us i mróz.

„Skakanka”

Hela ma skakankę,
Ma skakankę Hanka.
Hop, hop! Podskakują
Od samego ranka. Świerszczyk

„Kotki”

Oto domek niski.
Stoją pod nim miski.
Kotki mleko piją,
Potem miski myją. Świerszczyk

6. AUTOMATYZACJA głosek w mowie spontanicznej.

Jest ostatnim etapem utrwalania głoski.
Polega na prawidłowej realizacji ćwiczonej głoski w swobodnej wypowiedzi.

Automatyzacja- nawyk, czyli czynność którą spełniamy odruchowo, nie myśląc o tym.

Bibliografia:

1. Antos D., Demel G., Styczek I, *Jak usuwać seplenienie i inne wady wymowy*, Warszawa 1971
2. Krzysztozek G., Piszczek M., *Materiał wyrazowo- obrazkowy do utrwalania poprawnej wymowy głosek s, z, c*, dz. Tom , Kraków 2003

3. Michalak- Widera I, *Miłe uszom dźwięki*, Katowice 2007

4. Michalak- Widera I, Węsierska K., *Syczące wierszyki*, Katowice 2004

5. Komornicka E., *Uczymy się poprawnie mówić s, z c*, dz. *Poradnik logopedyczny z ćwiczeniami*, Warszawa 1999

6. Gałkowski T., *Jastrzębowska G.(red.), Logopedia*, Wydawnictwo Uniwersytet Opolski, Opole 1999

Martyna Rutkowska
Neurologopeda